

Librări LE PAGE CLUJ

KÖNYVKERESKEDÉS
PAPIRÁRU HÁZ
NYOMDA-VÁLLALAT

PAPETĂRIE
TIPOGRAFIE

BUCHHANDLUNG
PAPIERHANDLUNG
BUCHDRUCKEREI

NOTE MUZICALE
ZENEMŰ RAKTÁR

Ramburs — (Utánvét): — Lei — b.

Lei b.

On.

Biblioteca Universitatii

Cluj

Tip. LePage Cluj

Dr. J. J. fm.: tv.: Órizniük kell a mécseseket!
B. O. tv.: versei.

V. H. L. tv.: Emlékezés dr. Guhr Mihály felett.

Védőirat a szabadkőművességről.
A szabadkőművesség és a vallás.

Szentelekv Kornél

Belföldi szabadkőművesség.

Hírek a nagyvilágól — Szerkesztői üzenetek.

Arbeitskalender.

Br.: M. v. St. E. J.: Wir müssen die Lichter hüten!

Br.: O. B.: Gedichte.

Br.: H. V.: Gedenkrede über dr. Michael Guhr.

Verteidigungsschrift der Freimaurerei.

Freimaurerei und Religion.

Kornel Szenteleky

Die Freimaurerei im Inlande. Nachrichten.

Post der Redaktion.

MUNKANAPTAR

A Romániai Nemzeti Nagypáholy Jánosrendi Szövetségének védelme alatt dolgozó t. és t. páholyok munkarendje

Unio

Cluj—Kolozsvár keletén. Helyiség: Str. Baba Novac 3. — Munkanapjai: Minden hó első és harmadik szerdáján este 8 órakor. Páros szerdákön értekezlet — Profáncim: Zipszer Alajos str. Baba Novac 3.

Aurora

Braşov—Brassó keletén. Helyisége: Str. Principele Carol 9. — Munkanapjai: Minden második hétfő este 9 órakor. Közbeeső hétfőn értekezlet — Profáncim: Kovács Lajos unit. Ielkész, Prundul Rozelor 10.

Traian

Braşov—Brassó keletén. Helyisége: str. Principele Carol 9. — Munkanapjai: Minden szerdán este 8 órakor. — Profáncim: dr. Ioan Hozan Str. Reg. Carol No. 56.

Zu den drei Säulen

Braşov—Brassó keletén. Helyisége: Strada Noua 27. — Munkanapjai: Minden kedden este 8 órakor. Profán címe: Ludovic Servacius, ny. subprefect, Braşov.

Concordia

Arad keletén. Helyisége: Bulv. Gen. Dragalina 30. — Munkanapjai: Minden csütörtökön este fél 9 órakor. — Profán címe: Dr. Szöllőssi Zsigmond ügyvéd, Arad, Str. Regina Maria 3.

Bethlen Gábor

Târgu-Mureş—Marosvásárhely keletén. Helyiség: Str. Ştefan cel Mare 83. — Munka-

napjai: Minden hó első és harmadik hétfőjén este 8 órakor. — Profáncim: Dr. Péterfi István orvos, Piaja Reg. Ferdinand 32.

Bihar

Egyben közlöm, hogy a Bihar páholy profán címe a jövőben: Dr. Meér Samu, Bulv. Reg-Ferdinand 10. amit szintén kérünk a Testvériségben helyesbiteni.

Oradea, 1933 aug. 9.

Pax

Timişoara—Temesvár keletén. — Helyisége: Bulv. Reg. Ferdinand, Palatul Lloyd — Lloyd palota. — Munkanapjai: Minden hó második és negyedik hétfőjén este 8 órakor. Páratlan hétfőkön tiszti értekezlet. — Profán címe: Balázs Lajos ny. vasuti főfelügyelő, Timişoara, IV. Str. Joffre 12. Magánügy.

Die Arbeit

Bucureşti—Bukarest keletén. Helyisége: A nagypáholy str. Câmpineanu 45 szám alatti helyiségben dolgozik. — Munkanapjai: Minden héttől este 9 órakor. A hó első hétfőjén értekezlet. — Profán címe: Ernst Heitz, Direktor der „Ofetul Böhler“, Bucureşti, I. B-dul Domniţei 1.

Kölcsey (Satumare—Szatmár),

Tisza (Sighetul-Máramarosziget) és

Hunyad (Deva—Déva) átszervezés alatt.

Szabdkömvés-irodalom

Lennhoff Eugen: Die Freimaurer. Ihre Geschichte, Organisation und ihr heutiges Wirken, 476 Seiten und 107 Bilder.

Brosch. Rm. 14.—, Ganzleinen Rm. 17.—

Gaston Martin: La Franc — Maçonnerie Frs. 12.—

O. Caspari: Die Bedeutung des Freimaurertums V. Ungar B.

A. Daiber: E f Jahre Freimaurer (Logen Geheimnisse) Rm. 1.—

Geischer: Die Freimaurerei, ihr Wesen und Wirken Rm. 1.—

Hornfeffer: Die Freimaurerei Rm. 1.20

Keller: Die Freimaurerei aus „Natur und Geisteswelt“ Rm. 2.—

Neumann: Die Freimaurerei Rm. 1.20

L. de Ponciu: Hinter den Kulissen

I. Das Freimaurertum der Revolution Rm. 3 5)

II. Judentum und Weltumsturz Rm. 4.—

Schwarz—Bostonitsch: Die Freimaurerei

Ihr Ursprung, ihr Geheimnisse, ihr Wirken-

Illust. Rm. 720.

Das Geheimniss des Freimaurers von einem Bruder Meister Rm. 5.—

Leadbeater: Das Verborgene Leben in der Freimaurerei Rm. 15.—

Heinichen: Die Grundgedanken der Freimaurerei im Lichte der Philosophie Rm. 5.60

Az itt felsorolt művek megrendelhetők a „Testvériség“ kiadóhivatala útján.

Kiadó

TESTVÉRISÉG

KÉZIRAT SZABADKÖMŰVESEK SZÁMÁRA

Őriznünk kell a mécseseket

Főmesteri beköszöntő

Az Unio □ évadnyitó munkáján elmondotta: J. J. dr.

Lankadt tavasz után borús ősz szakadt reánk.

Mintha a természet még mindig büntetne bennünket a tébolyult gonoszságért, amely négy esztendeig tartó vérszápot zudított az emberiségre.

Megvonja tőlünk a nyár örömeit, az áldásthozó meleget, a termékenyítő és gyógyító napfényt. Megvonja tőlünk a fellélegzés mosolyát, a reménykedés vigasztalását.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Tévelygünk, didergünk, utat keresünk, elbukunk, s újra feltápáskodunk, várjuk a megváltást. A föld dübörög alattunk. Fegyverek csörgésétől, gyűlölet szitkaitól hangos a világ. Félünk a jövőtől. Tikkadt szomjúsággal lessük a bölcsek, a próféták, a kuruzslók jóslatát.

Ennek az idegeket foszlányokká tépő bizonytalanságnak éjszakájában halvány, derengést árasztó mécsesek a szkv. páholyok. Fényük nem hat messzire, melegük nem tölti be a világot, de akik körülülük, azokban erősítik a hitet, csitítják a kétségbeesés zokogását, halk szavukkal türelemre, munkára serkentik a lemondókat.

Őriznünk kell ezeket a mécseseket. Vihartól, gyűlölködő veszedelemtől óvni, bizakodással nézni, míg magasabbra loboghat a lángjuk, míg távolabbra áradhat melegük, míg messzibbre sugározhat fényük.

Nem szabad csüggednünk azért, mert az utóbbi évek orkánjai egyre több mécsset oltottak ki: Olaszországban, Oroszországban és Németországban kialudtak a bölcsesség, erő és szépség lángjai. A világot átövező lánc elszakadt. De az erőszak csak a látható lángot tudja elfojtani, csak a pirosan parázsló tüzet tudja elsöpörni, a lelkekben mindenütt lobog az ősi hit, a szivekben izzik a régi vágy, az agyakban forr a megváltó gondolat, eszméket, vágyakat, hitet emberi vadság nem tud békóba verni, s ha elvonul ez a vihar, az elhagyott őrhelyeken újra fel fog szárnyalni a hármasszárnyú láng, újra össze fogjuk kovácsolni a láncnak szeméit.

Szitává rongyosodott palástunkkal is óvnunk, féltenuünk kell a még ki nem aludt lángokat s hitüünk szikráival kell új tüzeket szítanunk.

Különösen itt, Erdélyben, a nemzeti, nyelvi, faji, vallási ellentéteknek minden pillanatban kirobbanással fenyegető zürzavarában.

Az erdélyi szkzesség életében itt is, ott is nyugtalanító jelenségek robbannak ki.

Meg kell vizsgálni ezeket a jelenségeket idejekorán, orvosolni kell a bajokat, nehogy bomlasztó méregként terjedjenek el abban a szervezetben, amelynek egészséges, lüktető életnyilvánulásaira sohasem és seholsem volt olyan nagy szükség, mint most és mint itt.

A külső világ idegessége, nyugtalansága, fáradtsága, csodátvárása, mindenbe belenyugvása, fásultsága, mindent mástól várása átszűrődik a szabadkőműves-életbe is.

A tv.-ek egy része türelmetlen követelésekkel várja a szkzességtől a mindent megváltó, azonnal teljesülő csodát. S elégedetlen, mert a csoda késik. Fitymálva kritizál. Elkedvetlenedik s elkedvetlenít másokat is.

A türelmetlenek, a rögtöni csodátvárók ne pazarolják energiájukat kizáróan a terméketlen kritikára, hanem álljanak a dolgozók táborába, ne romboljanak, hanem építsenek, csinálják jól azt, amit az ő hitük szerint mások rosszul csinálnak, alkossanak s vezessenek a gazdagabb eredményekkel kecsegtető útra.

Ha azt hiszik, hogy az óvatosan haladók, az akadályokat gondosan kikerülők, a latolgotók akadályozzák a szabad szárnyalást, ám diktáljanak eleve több tempót, indítsák meg a lázasabb lendületet, termeljenek gyümölcsöt érlelőbb gondolatokat. Csak arra vigyázzanak, hogy ez az iram veszedelembé ne sodorja azt is, ami meg van. Ha azt hiszik, hogy a célkitűzések tévesek, ám irányítsák szemünket olyan új szabadkőművesi célok felé, melyek ma is elérhetők, melyeknek elérése diadalmas stáció az emberi továbbfejlődés útján.

Amikor újra elfoglalom a keleten azt a helyet, ahová tvi bizalmatok parancsa állított, jól tudom, hogy messzi jövőbe terjedő terveket szöni, határidőre kidolgozott programot adni hiu dolog volna ma, mikor minden óra új, előre nem látható helyzetet teremt, amikor minden perc új, ismeretlen feladatok elé állítja az embert.

Mégis kötelességszerűleg kidolgoztuk munkatervünk kereteit. De ezeket a kereteket természetesen a viszonyok és szükségletek parancsa szerint kell majd szűkíteniünk, vagy tágítaniunk, módosítaniunk, vagy gazdagítaniunk. Ezeket a mai munkánk rendjén kalapács alá fogjuk venni. A munkából senkinek sem szabad félre vonulnia. Mindenkinék részt kell vennie egyenes geraccal, kemény meggyőződéssel, a véleménynyilvánítás félelmet nem ismerő őszinteségével.

Tveim, a pálya nyitva áll. Alkotó munkára szólítok fel mindenkit.

A mi szövetségünkben nincs kiváltsága sem kornak, sem rangnak, sem vagyoni előnynek, sem társadalmi előkelőségnek. Mindenki dolgozhatik. Mindenkinék dolgoznia kell! Csak egy parancs köt le mindenkit: A szeretet. A szeretet törvényei szabják meg irányát s emelik korlátait utunknak.

B. O. tv.:

Az elefántcsonttoronyon kívül

*Onnan, ahol csodás virágok nőnek
s bársonyosan minden parány dorombol,
nagyon nehéz és fájdalmas kísérlet
kilépni az elefántcsonttoronyból.*

*De kell, mert kinnt, a megtévelyült földön
szakadatlanul vészes órkán tombol
s a halálhörgést, kint, az emberpoklot
nem nézhetem közönnyel ablakomból.*

*Mit úgy védünk, a fészket el kell hagyni
és kiszállani szennybe és mocsárba,
mert minden egyéb szempont semmivé lesz,
mikor a világ ilyen nagyon árva;*

*Ilyenkor le kell szállani a mélybe,
a rém ha ránk vad árnyékok is vet lennt,
s fanatikus jóságtól fehérizzón
meg kell próbálni minden lehetlent.*

*Ha sikerül ráparancsolni végre
s medrébe búvik sorsunk, a goromba,
akkor majd ismét visszamegyek szépen
az elhagyott elefántcsonttoronyba.*

A kötelesség boldogsága

Ezer kín van, de ezer kinok mellett
van tűrhetlen. Így örökre jaj annak,
ki boldogságot csak a vígságban lel
és bántja, hogy feladatai vannak:

Az örömeket, bálokat, a nótát
viharos, szörnyű életünk elfujja,
de megmarad a szent kötelességek
felmagasztaló, boldogságos sulya.

Kit derültté nem avat az, hogy küzdhet
nemes eszmék, feleség, gyermek végett,
az előtt örök titok fogja földni
e szertelen, rejtélyes mindenséget.

A perccel, melyben gyermekünk sorsáért
minden jótól el kell magunkat zárni,
a perccel, melyben lemondani kellett
a fársunkért, versenyezhet-e bármi?

Mit tudhat az az üdvösségről, kit még
„áldozat“ nem tett meghatottan frissé?
Csak mi tudjuk, hogy mit érez, ha sok=sok
virággal repül haza a kis méh?

Jaj annak, aki más örömet nem tud,
csak azt, ha hajtja vére, az izgága,
a legszentebb jó elmaradt szegényfől:
a kötelesség zengő boldogsága! ...

Emlékbeszéd

dr. Guhr Mihály t.: felett

A Testvériség multhavi száma röviden hird adott dr. Guhr Mihály a „Lessing zu den drei Ringen“ csehszlovákiai nagyapoly szlovenszkói nagymesterének ör.: kel.:-be költözéséről. Most módunkban van egyik erre legilletékesebb szlovenszkói t.:-ünk bõ kivonatban közölt gyászbeszédében hü képét adni e nagy szkvs példás életének és szkvs munkásságának.

Megbízástokból szólitom az örök keletbe költözött nagymester testvérünket: Dr. Guhr Mihály, jelentkezz! A fascisták szokása szerint valamennyien kiálthatjuk helyette: jelen. Mert itt van õ közöttünk, valamennyiünk szívébe örökre bezárva.

A gyermek.

Mi szabadkõmüvesek, gondolom, valamennyien szabadkõmüvesekként jövünk a világra. A diszpozíciót a bölcsõből hozzuk magunkkal. 1873-ban Nagy-szalókon a Guhr-familiában egy kis szabadkõmüves született. Már a szülõi házban szivta magába a szabadkõmüvesség nemes atmoszféráját. Anyja korán elhalt és a fiu mostoha nõvére veszi át az anya szerepét. A fogékony gyermek megérzi az önkéntes vállalkozásban a testvéri önfeláldozást és a példa õt is életreszólóan önszeretettel forrasztja a jóval, a mások szeretetével, míg másrészt apja, az egyszerű földmüves gazda, aki csak az ekeszarvánál érzi jól magát, ha a mezõn serénykedhet, látástól vakulásig, a munka szeretetének és kötelességteljesítésnek magvait hinti el a fiatal szivben.

BCU Cluj / Central University Library Cluj A diák.

A diák Guhr, komoly, magabazárkózott fiu, aki az iskolaidõn túl is könyveit bujja. Maga mesélte el, milyen mély benyomást tett rá egy diákkori élménye. Késmárkon, ahol iskolába járt, egyszer elfogták az utcán. Azzal vádolták, hogy csuf szavakat kiáltott be a zsinagóga ablakán, amikor javában folyt bent az istentisztelet. A kisdíák hiába hangoztatta ártatlanságát, vitték, hogy megbüntessék. Alig tettek egy pár lépést, vádlói találkoztak egy hitsorsosukkal, aki amikor meghallotta a vádat, azonnal védelmére kelt: „Ez az én nagyszalóki Guhr barátomnak a fia. Falusi gyerek sohasem gunyolja a zsidót. Nézzétek, a ruhája, a nadrágja is rendben van. Ha a zsinagóga ablakára mászott volna, meglátszana a ruházatán. Engedjétek szabadon, ez a gyermek ártatlan.“ Ebbõl az élménybõl örökre megtanulta az igazság szeretetét, a mások megbecsülését, az egyszerű ember bölcsességét és az igaztalanul vádolt gyermek fájdalmát.

A szabadkõmüves szellem azután végigvonul egész életén. Lessing mondja a szabadkõmüvességrõl szóló párbeszédében: „Szabadkõmüves mindenki, aki saját életét úgy rendezi be, hogy az általános emberi élet tõkéletesítéséhez hozzájárulhasson. Aki nem képezi önmagát azzá, amivé lehetne s amire hívást érez önmagában, az az ember sohasem járulhat hozzá az emberiség jólétéhez.“

Miért lett orvos?

Guhr Mihály pályáján végigvonul ez a lessingi utmutatás. A késmárki gimnáziumi évek után mint ötödikes Rimaszombatba kerül, hogy alkalma legyen magyarul tanulni, itt érettségizik le s 1890-ben már Budapesten látjuk, mint első-

éves medikust. Orvos lett. Miért orvos? Mert tudta, hogy mint orvos használhat legföbbit szenvedő embertársainak és szűkebb hazájának, amelyet oly forrón szerelt. Csak jó ember lehet jó orvos és Guhr Mihály maga volt a megtestesült jószág, nem csoda tehát, ha mint orvos, bátran mondhatjuk, világhírré tett szert.

Az orvosi hivatásra serkentette őt még a szülőföldje, a Magas Tátra is. Nagybátyja édesapjával együtt kis nyaralótelepet alapított és a kisdíák csakhamar megérezték, hogy ezt a telepet naggyá fejleszteni csak úgy tudja, ha a Magas Tátra klimatikus gyógytényezőit közismertté és közkinccsé teszi. E tekintetben serkentőleg hatottak rá a szomszédos néhai dr. Szontagh Miklós tudományos kutatásai. Rövid vidéki praxis után, hamarosan elfoglalta azt a helyet, amelyet a sors kijelölt a számára. Tátraszéplak rohamosan fejlődött és lett dr. Guhr Mihály nevével azzá az európai hírű gyógyintézetté, amelynek ma ismerjük.

Az orvos.

Nem érzem magam hivatottnak arra, hogy orvosi munkálkodását orvosi szempontból méltassam. Csak arra akarok rámutatni, hogy a Basedow-betegség klimatoterápiájának kifejlesztésében dr. Guhrnak elévülhetetlen érdemei vannak. De a legfőbb érdeme az a megállapítása, hogy a Magas Tátra speciális magaslati gyógytényező és hasonlíthatatlan előnyei vannak más hegységek magaslati gyógyhelyeivel szemben. A Tátra kontinentális klímája, siroccó és föhn mentes és a Basedow-betegek részére optimálisnak tapasztalt hűvös klímát az Alpésekben mintegy 1400—1600, a Tátrában pedig már 1000 méter magasságban találhatjuk meg.

Tudományos orvosi kutatásai még további betegségek hosszú sorozatánál mutatták ki a Magas Tátra klimatikus gyógyhatásait. Tudományos kutatásainak eredményeit feldolgozta és körülbelül 20 különnyomat maradt ránk a különféle internacionális orvosi lapokban megjelent tanulmányairól és a különféle internacionális orvoskongresszusokon megtartott előadásairól német, magyar, szlovák, angol nyelven. Orvosi fellépésében és modorában volt valami, amit Zweig így fejez ki: „Heilung durch den Geist.“ Lényéből oly rokonszenves suggestiós erő áradt, hogy a betegek bizalmát szempillantás alatt megnyerte és minden orvosi nagyképeségtől ment közvetlensége maga volt az idegcsillapító.

A polyhistor.

Az orvosi kutatásokon kívül szívesen foglalkozott más tudományokkal is. A Magas Tátra geológiai képződményeit ép oly behatóan tanulmányozta, mint állat- és növényvilágát és nem egyszer órákhosszat volt alkalmam hallgatni élvezetes előadásait a pisztrángokról, a zergékről stb. Nagy érdeklődéssel figyelte a gánóci kövületben talált növénylenyomatokat és állatmaradványokat és azokból következtetéseket vont le a történelem előtti időkről. Nem egyszer hallottam előadását a Poprád folyónak a Dunarendszerből való elszakadásáról és magyarázatait a csorbai és gánóci vízvásztókról. Gyakran kutatott a Tátra aljában található kelta földvárak után, külön osztályt alapított a Karpathen-Vereinban a műtörténeti emlékek kultiválására és végül kedvenc tanulmány tárgya volt a filozófia. Valamennyiünknek emlékében él még az az előadás, amelyet itt körünkben tartott meg Masaryk filozófiájáról.

Mint fürdőigazgató.

Orvosi és egyéb tudományos munkálkodása mellett kiváló és praktikus érzeke s egyéniségének varázsa a fürdőigazgatói pályára is mintegy predesztinálták. Olyan családias jelleget teremtett gyógytelepén, hogy minden vendég egy család tagjának érezte magát, amelynek feje dr. Guhr, az igazgató-főorvos. A Fürdő-

szövetségben annak megalakulása óta a legélénkebb érdeklődéssel vett részt és a közös gazdálkodási munkálkodás számtalan sikere vezethető vissza az ő kezdeményezésére és munkájára.

A Magas Tátra és szűkebb hazája, a Szepesség volt igazi szerelme. Elsőrangú gyakorlati érzékével azonnal felfogta, hogy a Magas Tátra idegenforgalmi szempontból milyen fontos gazdasági tényezőt jelent a Szepességnek és teljes erejével azon volt, hogy ez oly módon propagáltassék, amely a reklám ízét nélkülözi és mégis a leghatásosabb. Mint a Karpathen-Verein elnöke pedig a sportok és főképp a sísportnak bevezetésével és népszerűsítésével olyan hatalmas tömegeket vonzott a Tátrába, aminőről álmodni sem lehetett régebben.

Szívesen vállalta úgy a szepesi orvosegyesület, mint a Karpathen-Verein elnökségét, mintegy tudatában annak, hogy mindkét pozíció az elhivatottsága körébe esik. Páratlan lelkesége, szervezőképessége, teremtőereje egész gárdát vonzott maga köré. Példátlan gyorsasággal terjedtek el a Tátra aljai lakók ifjusága körében a különféle téli sportok. Röviddel halála előtt indított meg akciót aziránt, hogy a tátrai fürdőtelepek közelében alkalmas síterepnek létesüljenek. Régebbi terve a lebegő vasut a gerlachfalvi csucsra. A megvalósításához hiányozni fog az ő agilitása, rendkívüli teremtőereje és vitalitása.

Szerette az ifjúságot.

Amikor a Karpathen-Vereinban a sportokat kultiválta, nevelni is akart: erős, egészséges ifjúságot. Szerette a fiatalokat, sokat foglalkozott velük s minden ifjúsági verseny külön örömet és boldogságot jelentett számára. S ez az oka annak, hogy a Karpathen-Verein ifjusága körében szinte határtalan népszerűségről tett szert a tudós orvos, aki ifjainak szeretett Miska bácsija tudott lenni. A Karpathen-Verein keretén belül is sokat alkotott. A poprádi muzeum épületének kibővítése, a zóldtavi Umenház Crenovalása és kibővítése, a Théry-menház kedvező anyagi megoldása mind az ő fáradhatatlan munkakedvének és szilárd akaraterejének köszönhető. Egyik legszebb humanisztikus intézményünk, a tátrai mentőegyesület az ő kezdeményezésére alakult meg.

Az egyházférfiu.

Guhr Mihály testvérünknel hübb fia kevés volt az egyházának és viselt magas tisztségeinek mindenkor példásan felelt meg. Mint világi ember a teológiai és vallásjogi kérdésekbe nem avatkozott bele. Teljes munkaerejét gyakorlati alkotásknak szentelte. Itt is a szabadkőművesi szellem vezette, mert az iskolák, papi és tanítói lakások és templomok megépítésének egész sorát kezdeményezte és hozta tető alá. Így a malduri templomot, a tótfalusi paplakot, Lucsivnán az iskolát és tanítói lakást, a kriegi új templomot. Mindig felülemelkedett a nemzetiségi kérdésen és szabadkőművesi gondolkodásának legszebb, legfeneklebb emlékét állította fel a gerlachfalusi szlovák iskola megépítésével. Az egyszerű, politikától még félre nem vezetett, de öntudatos szlovák parasztok megérezték benne, a zipser-németben, az igaz embert és úgy a csorbai, mint a gerlachfalusi szlovák egyházköztség felügyelőjükké választották. Az egyházkerületi gyűléseket éveken keresztül nála, Tátraszéplakon tartották meg, a résztvevők az ő vendégszeretetét élvezték és ő egyházának izzó szeretetétől áthatva lelkesítette a hiveket alkotásra.

Mint szabadkőműves.

Guhr dr. már fiatal korában kereste a világosságot és épen 29 évvel ezelőtt kopogtatott az akkori Szepes-páholy ajtaján. A Szepes-páholy épen akkor

alapította a Gömör-páholyt és annak tagjait egyszerre soronkívül részesítették díj-emelésben mind a három fokban. Így a neophita Guhr véletlenül szintén egyszerre végezte el vándorlásait, miután már kint a profán világban előzőleg is a királyi művészet gyakorlásában mesternek bizonyult. Guhr testvérünk mintha önmagát találta volna meg a neki adott teljes világosságban. Lelkesedéssel, szive meleg jóságával, lelkiismerettel és kötelességtudással feküdt bele a szabadkőművesi munkába is. Valahogy öntudatlanul megérezte, hogy olyan erők lakoznak benne, amelyeket igazában csak a kollektívumon belül tud kifejteni. Emerson ezt így magyarázza: „*Másokhoz való szeretetünk olyan előnyt teremt, amelyet semmi egyéb nem tud pótolni. Mások révén meg bírom tenni, amit egyedül nem bírok megtenni, kimondhatom neked azt, amit előbb nem mondhattam ki önmagamnak sem.*” Nem volt családja, agglegény maradt és szive jóságát embertársainak adta, a köz, a közösség volt az ő családja és temploma a munka. Egyéniségét a megelégedettség derüje vette körül, különösen ha kötényt öltött. Mint fiatal szabadkőművesnek alkalmá volt meggyőződnie arról, hogy a testvéri lánc tényleg összefogja a világot. Fiatal orvos korában Amerikába utazott tanulni és szabadkőművessége révén került az akkori amerikai nagymesterhez, Simon *Baruch*-hoz, aki szintén orvos volt Newyorkban. Ez a testvérünk védőszárnyai alá vette az idegent, összeköttetésbe hozta az ottani orvosi tudományos intézetekkel és saját ideggyógyintézetében alkalmat adott neki a tovább tanulásra. 1914-ben egyik főrendezője volt dr. Szontagh és dr. Bolemann testvéreinkkel együtt a Magyarországi Symbolikus Nagypáholy tátrai Jánosnapi országos munkájának. Ezen a napon dördült el a fegyver és indult meg az a véráradat, amelynek pusztításait még ma is nyögjük. A Szepespáholy világossága kialudt, de nem Guhr testvére, aki továbbra is fentartotta az összeköttetést azokkal a testvérekkel, akik egy jobb jövő hajnalát várták. A Kassa keletén dolgozó Resurrexit páholy az államfordulat után is tovább dolgozott és Guhr testvérünk szorgalmasan eljárta munkájukra.

Nem nyugodott addig, amíg itt, Késmárk keletén, újra ki nem gyúlt a világosság. Szakadatlanul buzdított a kitartásra, a régi testvérekbe új bizalmat öntött és folyton azon volt, hogy a szepesi ifjúságból az arra valók beiktattassanak a testvéri láncba. Két és fél évvel ezelőtt, amikor a „*Lessing zu den drei Ringen*” nagypáholy szlovenszkói nagymestere elhunyt és a Kassa keletén dolgozó Resurrexit páholyra esett a szlovenszkói nagymester betöltésére az ajánlás sorrendje, akkor a kassai testvérek nem maguk közül, hanem a Zips páholyból Guhr testvért ajánlották, akit azután a nagygyűlés egyhangulag meg is választott. Mint helyettes nagymester testvérenek köszönhetjük azt a felejthetetlenül szép élményt, amelyben a tavaly Tátraszéplakon megtartott nagygyűlésen részünk volt s amelyen Guhr testvérünk Goetheről tartotta nagy ünnepi beszédét.

A jó ember.

A mai világban, amikor a háboru okozta nyomorúságot a győzők és legyőzöttek egyaránt sinylik, amikor a gyűlölet, az elvakult fanatizmus válaszfalakat emel népek, társadalmi osztályok, felekezetek közé, a jó emberek messze kimagaslanak embertársaik közül s fentartják a hitet, a reményt egy jobb világra. Finok azt mondja: „*Jónak lenni annyi, mint szükségét érezni a jóság gyakorlásának. Szeretni annyi, mint átruházni valakire a magunk jóságát.*” Ilyen jó ember volt az örök keletbe költözött Guhr Mihály testvérünk. Messze kimagaslott valamennyiünk közül és csüggedésünkben az ő jóságából, munkakedvéből, szeretetéből merítettünk mindannyian hitet a jövőre. Mint orvos, rengeteg szegényt gyógyított ingyenesen. Volt idő, amikor 10–15 embert is díjtalanul látott el gyógyintézeté-

ben heteken, hónapokon keresztül. Orvosi honoráriumának megállapítását a betegekre bízta és ha közeli munkatársai nem törődtek volna vele, akkor még gazdag betegek is elfelejtették volna megfizetni a neki járó munkadíjat. Testvéreit önző feláldozóan szerette, özvegyé lett húgának gyermekeit a saját költségén iskoláztatta és bárki is fordult hozzá bajával, a szlovák vagy a német zipser paraszt vagy a hatalmas miniszter, biztosan számíthatott segítségére.

Mindent összevéve, megállapíthatjuk, hogy az örök keletbe költözött nagymester testvérünk *dr. Guhr Mihály* nagy ember volt és földi életében megtette a kötelességét. „Vezérnek született s öntudatlanul azzá lett. Egy országrész vezérévé, úgy gazdasági, mint tudományos téren. Vetélytársa nem volt, mindenki hódolattal volt iránta és alávetette magát akaratának. Most kihullott a kalapács kezéből, de a munka nem állhat meg, a szabadkőművesség feladata az emberi tökéletesség fejlesztése és a nagy emberek azért vannak, hogy mi tőlük tanulva, még nagyobbakká igyekezzünk lenni. Az örök keletbe költözött nagy testvér álljon mintaképül előttünk.

A „Zu den drei Säulen“ □ védőirata a szabadkőművességről

A nyár folyamán a szász nemzeti szocialisták sajtójában éles támadások érték a szabadkőművességet. Brassói szász páholyunk kötelességének érezte, hogy nyilvánosan verje vissza ezeket a támadásokat a *Siebenbürgisch Deutsche Tageblatt*-ban. Ezt a cikket érdemesnek tartjuk magyar fordításban a Testvériség olvasóival is megismertetni.

Belföldi szász sajtónkban a legutóbbi időben főleg személyi megvilágításban megjelent, a németországi eseményekkel kapcsolatban páholyunk tagjai és a szabadkőművesség lényege ellen megismételt támadásokkal szemben, kötelességünknek tartottuk az alábbi felvilágosítással szolgálni:

Mi az a szabadkőművesség?

1. Leghatározottabban visszautasítjuk azt a szemrehányást, hogy létezik olyan megkötöttség, mely a szabadkőművesség szervezetéből, alapelveiből és tanaiból kifolyólag származásunkból folyó szabad nemzeti munkásságában bárkit is gátolna. Ez a szemrehányás a szabadkőművesség lényegének és fogalmának helytelen beállításából származik. Mert a szabadkőművesség német felfogásban egyáltalában nem nemzetközi, mint azt a mindennapi használatban odaállítják. A szabadkőművesség saját elképzelése szerint *nemzeteken felül álló fogalom, mint például a kereszténység, vagy a szociális gondolat*. Minden szabadkőműves emberbaráti ideálja az érzés- és gondolatszabadság, minden becsületes meggyőződés fíztelete, emberszeretet és türelem, de magától értetődően csak a tévedés és tudatlanság határáig. Mint azt D. Albert *Buddeke* ny. ezredes, szabadkőműves író „Mit köszönhet Németország a szabadkőművességnek” című ismertetésében röviden összefoglalja: „A szabadkőművesség kulturgondolat a kinemesndett emberiség ápolására és továbbfejlesztésére.” Ehhez járul a személyes baráti érzések kihangsúlyozása minden páholyban és a szigorú elbírálás minden egyes felvételnél abból az érzésből indulva ki, hogy egyetlen baráti körtől sem lehet elvárni azt, hogy olyan tagokat vegyen fel, akik ebben a körben harmonikusan elhelyezkedni nem

tudnak. Ezáltal lesz a páholy *zárt társaság, de nem titkos szövetség*, aminek lehetőségét már a páholy mindenüft előírt közigazgatási és törvényszéki bejelentési kötelezettsége s az államnak ilyen alakban biztosított ellenőrzése kizárja.

A zsidó szellem és a magasfokok meséje.

2. A 'szabadkőművesség' céljai és törekvései nem titkosak, hanem mindenki által nyíltan megismérhetők, aki ilyirányú érdeklődést mutat. Évszázadok óta már a páholyoknak 1717. évben, az első angol nagypáholy keretében való csoportosításától kezdődőleg, százával jelentek meg könyvek, iratok, cikkek és más közlemények a szabadkőművességről, melyek bárki részéről hozzáférhetők. Azt az esztelen mesét, hogy az egész szabadkőművesség a nemzetközi zsidóság és u. n. magasfokok által irányították s azok uralmi céljait szolgálja és hogy a jó buta német testvérek egyáltalában nem tudják, hogy milyen célok és törekvések érdekében él vissza velük ez az ismeretlen vezetőség, a nagynyilvánosság előtt már számtalanszor mindenirányú bizonyítékkal megcáfolták, úgy, hogy ma igazán nehezünkre esik, hogy e rágalmak tanulatlan terjesztőit jóhiszeműeknek ismerjük el. Felvilágosításul szolgálhat, hogy pl. éppen Németországban a legtöbb páholyba, mely a magasfokot szokásai közé felvette; *elvből csak keresztények vétettek fel* s hogy az u. n. Jánosrendi páholyok szervezete *nem is ismeri a magasfokot* s így igazán nem vezethető és befolyásolható a magasfokok által. Már ezen körülményből látható ama feltevés értelmelensége, hogy magasabb fokba csak a magasabbak által megbizhatónak tekinthető tagok léphetnek elő. Páholyunk ezt a szemrehányást is, mely a szabadkőművesség szervezetének és lényegének nem ismerésén alapszik, visszautasítja.

A goethei eszmény nem túlhaladott.

3. A szabadkőműves eszme „szilárd keret, mely élővé bontakozik ki.“ Más szavakkal: olyan elevenen élő gondolat, amely időhöz és helyhez alkalmazkodva, az élet megnyilvánulásának változásaival fejlődik ki és természetesen a különböző népeknél különbözőképpen öltött alakot. A szabadkőművesség sajátos emberbaráti ideálja a különböző népek gondolkozási és érzelmi világának megfelelően jut kifejezésre, ép ezért *már gondolatban is ellentmondás az, hogy a szabadkőművesség ellentétben áll a saját népiséghez való tartozással.* Hogy a német szellem aztán ebből a hozzá különben is közelálló emberbaráti gondolatból — mely nem elhomályosítható fogalom, hanem határozottan, tényleg létező metafizikailag megalapozott kulturakarat kifejezése — mit termelt ki, azt leginkább jellemzi Németország szellemi fénykora vezető egyéniségeinek egész sorozata: *Goethe, Herder, Wieland, I. G. Fichte* az ő „Szavak a német nemzethez“ munkája, amely mulhatalan értékét a német nép számára mai napig megőrizte, talán éppen az abban mindegyre felszínre törő szabadkőműves világszemlélet folytán. *Goethenek, a legnagyobb német szabadkőművesnek eszméi és világszemléleti célkitűzései még ma sem túlhaladottak, mert azokat sohasem állították a politika szolgálatába és hiszünk benne, hogy a jövő évszázadokban is meg fogják állani helyüket.*

Német nagy szabadkőművesek.

A német cselekvés főbb nagy alakja, államférfiak, hadvezérek, fejedelmek tartoztak a szövetségbe. *Nagy Frigyes*, kinek emlékét a német szabadkőművesek között éppen a legutóbbi potsdami német nagy események keltették újból életre, nemcsak reprezentatív támogató volt, de lelkes szabadkőműves élete végéig. Azok

voltak a nagy király nagy hadvezérei: *Braunschweigi Ferdinánd* herceg és *Keith* tábornaszernagy és a hétéves háború lelke, *Ewald von Kleist*, továbbá a német szabadságharc hősei és előkészítői: *von Hippel* államtanácsos, a „Népemhez” című gyűjtő szöveg szerkesztője, a porosz hadsereg újjászervezője, *Scharnhorst* tábornok, *Blücher von Wahlstatt* herceg, *Gneisenau* gróf vezérkari főnök és államférfiu, *Freiherr von Stein* és utóda, *Hardenberg* gróf stb. Ennek a nemzeti fellendülésnek minden ragyogó nevét ott találjuk azoknak a sorában, akikért *III. Frigyes Vilmos* a nyilvánosság elé lépett, amikor a szabadkőműveseket mint az ő legjobban alattvalóit aposztrofálta. Hogy a német páholyok a német művészet és zene istápolói voltak, mutatják a szövetségbe tartozók nevei: *Rückert* Frigyes, *Freilig-Grath*, *Max v. Schenkendorf*, valamint *Haydn*, *Abt*, *Liszt* és *Mozart*, aki *Varázsfuvolájával* feledhetetlen emléket emelt a szabadkőművességnek. Mi mindezekkel leszögezhetjük, hogy a német szabadkőművesség minden időben, történelmi és közművelődési életünk minden irányában állandóan irányt mutató befolyást gyakorolt és érthetetlen, hogy ezen tényekkel szemben hogy lehet „népi árulásról” és „nemzetközi fondorkodásról” beszélni. Teljesen hamis az az állítás is, hogy „a szabadkőművesség az egyházi hitformákat tulhaladottaknak tekinti és hogy szertartását az ótestamentumból veszi.” Aki a szabadkőművességnek a valósághoz és egyházzal való viszonyára felől tájékozódni akar, olvassa el a lübecki theológus és protestáns püspök, a szabadkőműves *Dräsecke* beszédeit vagy *Gottlieb Schenckel* „A szabadkőművesség a vallás és egyháztörténelem megvilágításában” című könyvét. Ajánljuk továbbá *Buddeke* fenti munkáját és a többi elolvasásra érdemes könyvet és iratot a szabadkőműves kiadványok közül dr. *Diderich Bischoff* egyetemi tanár, *Hornefer*, dr. *Höpker*, *Paul Wegler*, dr. *Reukauf*, dr. *Konrad Schwabe* stb., könyveit amelyek valamennyie a könyvkereskedésekben bárki által megszerezhető.

A szász szabadkőművesség.

4. És most, az általános felvilágosítások után, pár szót még a mi szász páholyunkról, a „Zu den drei Säulen”-ről. A nagyszebeni páholy a szász nép legnagyobbja, az akkori erdélyi kormányzó, *Samuel von Brukenenthal* által 1767. évben történt alapítása után — „ki egész életmunkáját a szász nemzeti gondolatnak szentelte” (*Teutsch* püspök) — 1783-ban kelt a brassói Jánosrendi páholy (tehát magasfokok nélkül) életre. Ez a páholy a mai napig csak nemzeti alapon állókat fogadott be, *Bruckenthal* szavaitól: „*fidem genusque servabo*” magyarul: „hitem és nemzetem hűségesen megőrzöm”, irányítva. Mint német szabadkőműves páholy, népiségünkkel mindig szorosan össze volt fűzve. A páholyban uralkodó szellem bizonyítékául csak az utolsó évtizedekből nevezünk meg néhány kiváló embert, kiknek élete és működése népünk, sőt fiatalabb fajtestvéreink előtt is ismeretes még. A német költő *Teutsch* Traugott, az „*Ismerek egy foltocskát a világon*” költemény szerzője, dr. *Obert* Ferenc városi orvos; az 1899. évben elhunyt *Ridely* Frigyes, ki tekintélyes vagyonát a brassói szász evangélikus egyházra hagyományozta és *Oberttel* együtt erős propagálója volt a Honterus-emlék felállításának. *Filtsch* József és dr. *Schmidt* Károly országgyűlési képviselők, a szász politika sok időn keresztüli vezetője, *Schnell* Károly közjegyző és barátai. *Arz* Mihály táblabíró, *Porr* Henrik és Emil, *Hans Eder* elhunyt takarékpénztári igazgató, a tanulók százai által mint „*Germane*” tisztelt jeni burschenschaftler *Gusbeth* Kristóf tanár és mindenki által tisztelt testvére, dr. *Gusbeth* Eduard, az elhalt kórházi elüljáró dr. *Kraus* Walter stb. A ma is élők közül csak *Kühl-*

brandt E. tanárköltőre s a fölünk idő előtt eltávozott felséges népdalszerzőnkre, Lassel Rudolf zenei igazgatóra hivatkozunk, mint koronatanukra olyan irányban, hogy milyen meddő értelmetlenség ezekkel a szász férfiakkal szemben „nemzetközi kötelékekről“ és „titkos magasaranguakról“ beszélni, melyek ezeket az embereket a nemzetközi zsidóság céljaira mint főfilkókat használták volna ki.

Nem vagyunk sovinszták.

Az ősi nagyszebeni páholy működéséről az „Archiv des Vereines für Siebenbürgische Landesbunde“ 1876. évfolyamából szerezhethet felvilágosítást mindenki a Bruckenthal-muzeumban őrzött iratok között. Ősi szász nevek, melyek előftünk még mindig kedvesen csengenek: Reissenfels, Soterius, Hauserheim, Bruckner, Straussenburg, Heydendorf, Hochmeister, Bedeus von Scharberg, kik mind a régi nagyszebeni páholy tagjai voltak, igazolják az akkori páholyok szellemét. Lehet sokak előtt ismeretlen, hogy a „Siebenbürgischen Landwirtschaftverein“ alapítása a páholy gondolata volt és Bedeus von Scharberg a szász földművelésnek ma legnagyobb áldását képező egyesületnek első terveit a páholyban terjesztette véleményezés végett elő. Sok olyan dolgot hozhatnánk még fel népünk érdekében kifejtett tevékenységünk köréből, melynek eredete a szabadkőműves gondolatra vezetendő vissza. Nem szabad megfeledeknünk azon ezrekről sem, melyeket népi célokra szabadkőműves kezek juttatnak évről-évre a népközösséghez, különösen az iskolának és egyháznak, feltűnés nélkül. De mi szerények akarunk maradni. Sapieniti sat.

A mi páholyunk volt, az ma is és marad: a német kultúrvagyon letéteményese. Ki lelkében nem érzi magát eljegyezve a német nyelvvel, erkölcsökkel, érzéssel és népközösséggel, nem lehet német szabadkőműves. De a saját népiség bálványozása mellett elismerjük ma hasonló népközösségek egyenjogosultságát is s megőrizzük lelkünket az olcsó sovinizmustól, mely mások felett a maga eszékeivel szándékszik erőszakot gyakorolni. Azt hisszük, hogy mint külföldön élő németek, ép mi vagyunk hivatottak arra, hogy a német kultúrközösséghez tartozás érzését erősítsük és felszinen tarthassuk. További ujságpolemiákba nem bocsátkozunk. Jó lelkiismeretünk felment a terméketlen irkálás alól olyan dologról, mely csaknem 200 év óta, mint egyike a legnagyobb szellemi hatalmaknak harcaival és küzdelmeivel a nemes emberbarátság ideáljaiért a nyugati civilizáció képét lényegében befolyásolta. Emberekkel, kik tudásukat a szabadkőművességről csak szenzációhajhászó harc és propagandairatokból és hasonló tendenciózus írásokból merítik, nincs időnk és kedvünk vitatkozni.

Brassó, 1933 július 29.

„Zu den drei Säulen“ szabadkőműves páholy.

A szabadkőművesség és a vallás

A szabadkőművesség ellen folyó gyűlölet-hadjáratnak egyik leggyakrabban használt s legelkoptatottabb fegyvere az az alaptalan és sokszor megcáfolt vád, hogy a szabadkőművesek athcisták. Ez a komolytalan föltévesztés merőben ellenkezik a szabadkőművesség lényegével és írásos alkotmányával is.

A Kolozsvár keletén dolgozó Unio □ évadnyitó munkáján J. A. tv. mely barázdákat szántó, magas szellemű, bátor és őszinte előadásával s a hozzászóló tv.-ek komoly hitből felszakadó vallomásaival megállapította és megvilágította a szvkesség viszonyát a hitéleti kérdésekhez. Olyan állásfoglalás volt ez, mely elfújta azt a homokvárat, amelyből a szabadkőművesség ellenségei támadták szervezetünket.

Ezt az állásfoglalásunkat támaszja alá az a közlemény, amely a „Drei Ringe“ című szabadkőműves folyóirat legutóbbi számában jelent meg Dr. Kurt Reichl tv. tollából, s amelyet bő kivonatban itt ismeretünk:

Az utóbbi hetekben sűrűn jelentek meg a külföldi hírlapokban közlések arról, hogy a szabadkőművességet Ausztriában is betiltják. Sőt itthon is fel-felmerült az a hír, hogy a szabadkőműves szervezetek feloszlátása küszöbön van. S ha föl is tesszük, hogy a hír szülőanyja inkább a vágyakozás, mégis érthetetlen, hogy miért bukkannak fel ezek a gondolatok éppen most. Ha a dolgok mélyére nézünk, meg fogjuk találni az okát annak, hogy miért terjedt el éppen most annak a híre, hogy a szabadkőművességet Ausztriában ugyanaz a sors fogja sújtani, ami Németországban, Olaszországban és Magyarországon már betelt. Az osztrák hatóságok t. i. most oszlatták fel a szabadgondolkozók szervezeteit. És sokan összetévesztették a szabadgondolkozók organizációját a szabadkőművesség intézményével. Ez az összetévesztés kiáltóan mutat arra a félreismerésre, amellyel a közvélemény a szabadkőművesség munkáját kíséri és élénk bizonyítéka annak, hogy az a publicisztika, amely tudatos félrevezetéssel és következetesen azzal vádolta a szabadkőművességet, hogy a trón és az oltár ellen harcol, milyen termékeny talajba szórta mérgező magvait.

Megelégedéssel állapíthatjuk meg azonban, hogy Ausztriában csak a szabadgondolkozók szervezeteit oszlatták fel, de nem nyultak a szabadkőművességhez. A kormányzat felelős tényezői éles választvonalat vontak a két intézmény között, mert felismerték, hogy mind a kettő más-más világnézet alapján törekszik céljai felé.

Az osztrák nagypáholy hivatalosan nem foglalt állást az összetévesztéssel szemben, erre semmi oka nem volt. De a szabadkőművességhez közelálló személyek szükségesnek tartották hangsúlyozottan felhívni a közvélemény figyelmét arra, hogy szabadkőművesség és szabadgondolkozók szervezeteit nem lehet és nem szabad összetévesztetni, mert az „Ősi köteleességek“ szerint a szabadkőművességnek lényege és létalapja a Világegyetem Nagy Építő Mesterének symbo-

lumában van és mert „az aki a királyi művészet szellemét ismeri, nem lehet ostoba istentagadó.“ A szabadkőművesség nem harcol sem a trón, sem az oltár ellen, nem ellensége sem az államrendnek, sem a vallási mozgalmaknak, sőt ellenkezőleg fogadalmat kell tennie, hogy a törvényeket tiszteletben tartja.

Valószínűnek látszik az a föltevés, hogy az illetékes hatóságok fölismerése, amely a szabadkőművesség és szabadgondolkozók főrekvéseit nem téveszti össze, abból a szívós és céltudatos felvilágosító munkából fakad, amely hosszabb idő óta folyik a szabadkőművesség egyes exponensei részéről s amelynek sikerült *Hermann Gruber* pátert s az utóbbi években *Friedrich Muckermann* pátert is meggyőzni a szabadkőművesség tisztult és emelkedett céljairól. Gruber páter, a szabadkőművesség lényegének alapos ismerője, már pár évvel ezelőtt írta e sorok írójának, hogy a templomnak nem a szabadkőművesek az igazi ellenségei, hanem a radikális, szabadgondolkozó, szociális szervezetek. És *Friedrich Muckermann* páter az általa kiadott katolikus revüben, a „Gral“-ban több alkalommal kifejtette azt a meggyőződését, hogy a szabadkőművesség távol áll az ateista dogmáktól. Az idei év május havi füzetében pedig ezt írja: „Nagy tévedés lenne, ha bizonyos tényezőket, mint pld. a szabadkőművességet valami változhatatlan jelenségnek tartanók. Ha a szabadkőművességben a szabadelvű polgárság egyesülését látjuk, akkor föl kell tennünk, hogy azok a mozgalmak, melyek a viszonyok változásai következtében a polgárság gondolkozását revízióra kényszerítik, érvényesülnek a páholyok életében is. Itt az ideje, hogy a szabadkőművességben ne akarjunk mindenáron veszedelmes kísértetet látni, hanem olyan normális emberi közösséget, amely éppen úgy alá van rendelve a sors irányításának, mint minden más halandó szervezet. Nem árulunk el titkot azzal, ha megállapítjuk, hogy a szociális krízis a szabadkőművességben éppen olyan hullámgyűrűket vetett, mint a társadalom minden más rétegében és hogy a nemzeti ellentétek éppen úgy kiéleződtek benne, mint a szervezeten kívüli életben.“

A vallási mozgalmak vezető szellemei jutottak erre a meggyőződésre. És kétségtelen, hogy az ő meggyőződésük hatással lesz a közvéleményre, Reméljük, hogy az ő állásfoglalásuk meg fogja szüntetni, vagy legalább enyhíteni fogja a gyűlölet hadjáratát, a mely a szabadkőművesség ellen záporozik.

Természetes, hogy a szabadkőművesség is, mint minden emberi alkotás, alá van rendelve a változásoknak. És ha voltak is idők, amikor szabadkőművesek éles harcot vívtak a klerikálizmussal s annak elhatalmasodásával szemben, a mai idők elflomptították ezt a küzdelmet. Nem tagadjuk, hogy a szabadkőművesség organizációjában szabadgondolkozók is vannak. De semmivel sem magasabb százalékarányban, mint a társadalom más egyesüléseiben. De a szabadgondokozók mellett helyet foglalnak soraiban a buzgó Isten hívők, mint a hogy minden faj, nemzet, vallás és társadalmi rang beépítve van szervezetében. A szabadkőművességben nem a származás a lényeg, hanem az erkölcsi alap. A szabadkőművesség életének fundamentuma és minden főrekvésének rugója a tiszta humanizmus. Ez az emelkedett szempont *Friedrich Muckermann* pátert is arra bírta, hogy a következő kijelentést tegye: „A mai idők megkövetelik, hogy mindazok, a kik bármilyen oldalról is a humanizmus eszméjének szolgálatába szegődnek, egységes, közös fronton kell, hogy egyesüljenek“.

A vallási mozgalmak is az idők változásának vannak alárendelve s most talán elérkezik az ideje annak, hogy képviselői revízió alá veszik felfogásukat a szabadkőművességgel szemben.

Szenteleky Kornél

1893—1933

Kicsit elkésve vettük a hirt: augusztus huszadikán Sztankovits Kornél dr. jugoszláviai tv.:ünk O.: K.: költözött.

Sztankovits a közéletben anyai nevét használta.

A sors szeszélyes akarata volt talán, hogy a romániai dr. Mezey Sándor, a csehszlovákiai dr. Guhr Mihály és a jugoszláviai dr. Szenteleky Kornél tv.:ink személyében a V. N. E. M. a kir.: Műv.: három kimagasló egyéniségét szólította magához, mintha találkozóra hívná őket ama fitokzatos világ nagy konventjére.

Mindhárman orvosok voltak. Szkv.:i egyéniségük, mellyel pp.:ik kimagasló munkásaivá váltak, abból az orvosi etikából épült ki talán, amely minden egyenes embernél, a haláltól visszatartott és a megmenthetetlen embertárs küzdelmei az emberi rendeltetés öntudatát ébresztik folyton s a profán foglalkozás kötelesség-szenvédelye a műhelyben fokozottabb és aktívabb munkák vállalására ösztönöz.

Szenteleky Kornél dr.-nál két másik természetadta körülmény is hozzájárult ahhoz, hogy szkvisi egyénisége kerekébbé váljék. Író volt. Művész. A magyar nyelv délvidéki őre. Kisebbségi sorban volt író, ami elrendeltetésének jelentőségét nemcsak az intenzívebb küzdelem jegyében fokozta, de egy emberi és humánus hang kiművelésére is serkentette. Irodalmi munkásságának abszolút értékét nem egyes kötetek adják, hanem az az összefogó nagy munka, amellyel folyóirat- és könyvkiadást szervezett és megteremtette a vajdasági magyar irodalmi életet. Profán foglalkozásában maradandó emléket állított magának. „Példa volt és utmutató marad“ írta róla nekrológjában egyik író társa.

Szenteleky Kornél apai ágon szerb származásu pravoszláv, anyja tősgyökeres magyar. Nemesi család sarja. 1893-ban született Pécsen. Gyermekkorát a Bácskában tölti, középiskoláit Zomboron, egyetemi tanulmányait Budapesten végzi. 1916-ban orvosi diplomát szerez. Ezzel egyidejűleg Kiss József „Hét“ című folyóiratánál, mint segédszerkesztő megkezdte irodalmi pályafutását is.

Az összeomlás után Szenteleky a Bácskába vonul vissza s ezzel önként vállalja a kisebbségi sorsot. Akkor vették fel szabadkőművesnek. Az élete megsúlyosodott, kötelességei megszokszorosodtak. Életét, melyet orvosi, írói és szkvisi kötelességei közt úgy osztott be, hogy minden munkáján rajta legyen a mester tudása, a megsokasodott fáradozások széttépték. Ez év augusztus 20-án egy csendes kis bácskai faluban, Ószivácon örökre lehunyta szemét.

Halála alkalmával bőven foglalkoztak vele a többségi lapok is. A jugoszláv magyar közlekedésnek eredményes harcosa volt.

Zuhogó esőben temették el az ósziváci halottas kertbe. Temetésén mintegy ötezer ember jelent meg. És a jugoszláv-magyar kulturközeledés nagy harcosát a megjelent magyarokon kívül a délszláv szónokok nagy csapata kísérte utolsó útjára és adta meg részéről az elismerést és a végső tisztességet.

Mint szkvés, a társadalmi összhang hívója volt. Vérébeli kettősségének emberi kiegyenlítődése, tiszta és derűs magasságokba vezették. Családi nevét, (Sztankovits) csak igen kis körben használta s abban a változásban, mely karriert, gazdagságot és hosszabb életet jelentett volna neki, önként vállalta a kisebbségi sorsot.

Szabadkőművesi voltának művészi dokumentuma az Erdélyben megjelent

Isola Bella című regénye, melyben az olaszországi székesség hallgatásra ítelt ítv. közt keresi a főhős a kapcsolatokat.

Fáradtságos élete volt. De szép. Két magasan álló hivatás füzében, a kir. műv. erényeinek feljében égett el. (—)

BELFÖLDI SZABADKÖMÜVESSÉG

Elhalasztották november 12-re a Jánosrendi Szövetség konventjét. A M. L. N. R. Jánosrendi Szövetsége az új alkotmány életbeléptetése óta első konventjét október 29-re tüzte ki, majd újabb értesülés szerint november 12-re halasztotta. A konvent tárgysorozatán a következő pontok szerepelnek:

1. A munka szertartásszerű megnyitása. 2. A főtitkár jelentése az 1932—33 évről. 3. A főkincstáros jelentése. 4. A pénzügyi ellenőrző bizottság jelentése. 5. A főalamizsnás ítv. jelentése. 6. A jövő munkaév költségvetése. 7. A f. évi június 11-iki konvent által kiküldött bizottság jelentése a nagypáholyunkban beállott szakadás ügyében. 8. Az alkotmányban előírt választások megejtése. 10. A munka szertartásszerű bezárása. A konvent ezuttal is a szövetség székhelyén, Brassóban, az Aurora □ helyiségében tartja gyűlését. 11-én este elértekezlet lesz ugyanott.

A „Pax“ másfélévi tevékenysége. Az 1931. évi titkári jelentés annak a reménynek adott kifejezést, hogy a régóta borus ég a profán világban lassan-lassan enged a derűnek és a Kir. Műv. szolgái meg fogják találni a helyes utat, mely a meggyötört Embert az igaz szeretet világába vezeti. Ez a remény sajnos nem vált valóra, mert az igaz szeretet világa azóta még távolabbra került és az emberiség a helyes útról még jobban letért. A józanság, a belátás, a szeretet mintha teljesen kivesztek volna, a szk. eszmék érvényesítése a világban lévő erőszakos uralmak miatt egyre lehetetlenebbnek tűnik fel. Mindezek ellenére — írja a titkári jelentés — páholyunk szellemi

munkássága az elmúlt munkaidényben emelkedett és eredményes munkát fejtett ki a szk. szellem fenntartásában és fejlesztésében. Bár a profán életviszonyok rosszabbodtak, páholyunk belsőleg meg erősödött, a ítv. közötti szolidaritás, a lelki összetartózkodás érzése és a páholy szellemi élete megerősödött.

Munkáinkon legnagyobb részében oly problémákkal foglalkozunk melyek a szk. lelki kimélyítését, valamint a szk. charitativ intézményekkel kapcsolatos jelenségeket tartják szem előtt.

Munkáink: Dr. B. D. „Vallomás“, Dr. B. L. „Leleki problémák“, M. I. „Emlébeszéd Waschigton György ítv. születésének 200-dik évtordulója alkalomával“, Dr. V. D. „Várospolitiká“, L. I. „A francia szk.-ségről“, Március 21-ikén Goethe emlékünnepele, melyen Dr. P. I. tartott emlékeszédet, Sch. K. „A munka“, Dr. B. P. „Népeségeek és a szk.-ség, Dr. J. K. „A szociális biztosításról“, K. A. „A szk.-ség keletkezése“, L. J. „A symbolumokról“, Dr. G. L. „A ítv.-ri szolidaritásról“, „A ítv.-rek összetartozásának és kölcsönös támogatásának problémája, H. A. „Gyakorlati és elméleti szk.-ség“, Dr. K. J. „A házasság jogintézményének multja és jelenje“, M. I. „Miért nem szeretik a profánok a szk.-séget?“, Dr. M. E. „Békeszéd“, E. K. „A liberalizmus alkonya“, Dr. B. D. „A trachoma elterjedése és az ellene folytatott küzdelemről“, L. I. „Szózat a kételkedőkhöz“, S. A. Rănăștirea □ tagja „A nő gazdasági helyzete“, L. I. német nyelvű oktató előadása: „Der Neophite befragt seinen Meister“, Dr. B. L. „Az

emberiség küzdelme a láthatatlannal", D. V.: „A terv eszméje a világ felépítésében", L. S.: „Gyermekbarátok", Dr. M. B.: „Ingyentej" Dr. V. B.: „A szk.: ellenségei, M. Zs.: „A technika és gazdasági krízis".

Az 1932. évi február hó 1-én tartott fiztató munkán a ttv.: egyhangú lekesedéssel Dr. Rosenthal Mór tv.: avatott kezeiben hagyták a főmesteri kalapácsot, helyettes főmesterekké pedig B. V. és Dr. S. M. tv.:t választották meg.

Dr. Rosenthal Mór tv.: az év folyamán, 1932. évi május havában saját, megmáshatatlán elhatározásából fiztéről lemondott. A megüresedett főmesteri állásra a □.: 1932. évi május hó 6-án egyhangulag Balázs Lajos tv.:t választotta meg.

Julius hó 2-án tartottuk meg Arad kel.:én a „Concordia" □.: szentélyében közös Jánosnapi ünnepi munkánkat, melyen a „Concordia" □.: tagjain kívül jelen volt páholyunk részéről 43 tv.:, más keletekről pedig részt vett 16 tv.: Dr. Szöllösi Zsigmond h. nagym.: tv.: érdemei elismeréséül páholyunk fiztéletbeli tagjává választottunk meg

Ez évben a munkaidényt a július hó 1-én tartott Jánosnapi ünnepi munkával fejeztük be. E munkán Dr. Szöllösi Zsigmond főm.: tv.: vezetésével nagy számban vettek részt a „Concordia" □ tv.:ei is.

Páholyunknak az 1931. év végén 95 tagja volt. A halál sajnos ebben a munkaidényben sem kímélte meg tagjaink sorát. Az Ö.: K.: k.: Tihanyi György örökös tb. főm.: tv.:, Aczél Gyula tv.:, Nagy József kiségitő tv.: és Dr. Frenkl Ignác tv.:

Tihanyi György tv.: 60 évig állt a Kir.: Műv." szolgálatában és élete végéig a □.: egyik legbuzgóbb és leglelkesebb tagja volt. Tudása, érzelmi világa és rokonszenves lénye folytán a □.: és az egész szk.:ség vezéralakjai közé tartozott, ki a maga előljáró példaadásával, ideális életfelfogásával, de főleg szívjóságával uralkodott az összes szk.:ek szí-

vén. Aczél Gyula tv.: 25 évig volt a □.: tagja. Csendes munkájával és szimpatikus lényével az egész □.: becsülését és szeretetét vivta ki magának.

Nagy József kiségitő tv.:ünk főbb mint 30 éven át híven és becsületesen teljesítette kötelességét. Utolsó halottunk Dr. Frankl Ignác tv.:, ki 1924-ben Temesvár kel.:ére költözött és itt a szk.: munka újrafelvételére és főleg a caritatív munkának előkészítője és végrehajtójaként szerzett nagy érdemeket. Nyugodjék békében!...

Taglétszámunk 12 új tv.: felavatásával és 2 tv.: befogadásával 14 tv.:rel szaporodott. Elvesztettünk 4 tv.:t és így a tényleges taglétszámemelkedés 10. A taglétszám a munkaév végén összesen 105. Ezek közül Temesvár kel.:én lakik 94 tv.: és más keleteken 11 tv.:

Az 1932—33. évben tartottunk összesen: 2 III.: f.:, 2 II.: f.: és 33 I.: f.: munkát. Az utóbbi III.: foku munkán a díjmelés befejezése után Dr. P. I. tv.: oktatómunkát tartott a mesterfok jelentőségéről.

A III.: f.: munkákon átlag 35 tv.:, a II.: f.: munkákon átlag 38 tv.: és az I.: f.: munkákon átlag 56 tv.:, azaz a Temesvár kel.:én lakó ttv.: 60% a vett részt.

A munkákon kívül volt 6 általános, 2 mester és 24 fiztírtkezetlet.

Tartottunk összesen 3 avatómunkát, melyeken 12 új tv.:t vettünk fel munkánkba. Tv.: □□.:ból befogadtunk 2 tv.:t. III.: f.: díjmelésben részesült 18 és II.: f.: díjmelésben 19 tv.:

A □.: caritatív tevékenységét illetőleg jelentem, hogy különféle jótékony célokra kiadtunk 46.380 leit. Ingyentej akciónk a f. évi febr. hó 1.-től apr. hó végéig naponta 50 liter tejet és ennek megfelelő kenyéradagot juttatott az erre rászorultaknak. A kiosztott tej összesen volt 3.950 liter, 23.700 lei értékben.

Arra rászorult ttv.:nek 45.287 lei kamatmentes kölcsönt folyósítottunk.

A szk. Liga céljaira és szk., lapokra 13.500 leít fordítottunk.

Könyvtárunk gyarapítására, rendbehozatalára és régi könyvek bekötésére 16.170 leít adtunk ki.

A munkaidény egyik igen fontos eseménye volt, hogy a páholyház céljára egy szépfekvésü és megfelelő telket vásároltunk, melyre eddig 82.830 leít adtunk ki és így közelebb jutottunk ahhoz, hogy a □. részére saját otthont építhessünk.

A □. képviseltette magát a páholyközi értekezleteken és az új alkotmány szerint megtartott első nagygyűlésen, ami hozzájárult ahhoz, hogy a tv. □. szorosabb összeköttetés létesüljön.

Sajnos a mai idők nem alkalmasak arra, hogy szk. segítség kellően érvényesítse befolyását; oly nagy reakciós erők akadályozzák ezt, melyekkel nem tudunk szembeszállni, mert hiszen több országban teljesen bezárták a □. at. Eszméink nem hatják át a mai társadalmat, ez teljesen ellentétes eszmékkel van telítve és ma igen távolinak látjuk az olyan kifejeződést, mely a mai küzdelmekkel és harcokkal feldult társadalom helyébe egy békeesebb, a testvériségen alapuló társadalmat fog hozni. Addig is törekednünk kell páholyunkat erősíteni, az egymásközli szorosabb tv.-i kapcsolatokat kimélyíteni és bent, a □.-ban oly atmoszférát teremteni melyben minden tv.-lelki örömet találjon és a □. eredményesen végezhesse belső és főmunkáját, a durva köcsizolását.

E. S. titkár

Uj I. foku káték. Szlovenszkói tv. kérésére és megbízásából dr. Balassa József h. nagym. t. elvállalta új szk. káték összeállítását. Az I. foku kátéja már elkészült meg is jelent a kassai (kosicei) Resurrexit p. kiadásában. Ezt még az év folyamán a II. és III. foku káték is követni fogják. Azok az erdélyi és jugoszláviai pp, melyeknek kátékészletük fogy-

tán van, az I. fok tetemesen bővített új kátéját a Resurrexit révén beszerezhetik. Árat és közelebbi címet elmulasztottak megjelölni. Ezt is igyekezünk mielőbb tudatni olvasóinkkal.

Az Unio munkája. Október első felében két munkát is tartott a kolozsvári Unio p. Az okt. 4-i munkán dr. J. A. t tartotta meg emelkedett szk. szellemű előadását a tt lebilincselte érdeklődése közepette napjaink egyházi mozgalmairól, illetve az egyházak életében észlelhető korszerű áramlatokról. Az előadást tartalmas és magas színvonalu vita követte. Ez alkalommal vezette be a p a tt bensőségesebb érintkezésének előmozdítására új vakolási rendszerét. Vakolási alapot létesített, melynek segítségével elérhetővé tette, hogy a legkevésbé tehető tt is résztvehessenek egészen minimális ellenszolgáltatás fejében a vakolásokon. Az első alkalom nagy számban gyűjtötte össze a tt-eket a fehér asztal mellett, melynél a szentélyben elhangzott előadás vitáját fesztelenebb környezetben folytatták. Alapos a remény, hogy az új rendszer hathatósan közrejátszik a páholyélet élénkebbé tételében is. Okt. 11-én két neofita tt-t avatott a p és megválasztotta ki- küldötteit az okt. 29-i konventre.

Testvéreink figyelmébe!

Bukarestbe utazó tt. figyelmét felhívjuk özv. dr. Róth-né nővérünk pensiójára, aki olcsó és jó ellátást biztosít a tt részére. Cím: București III, Str. Al. Lahovary 33.

Elhelyezkedést keres váratlanul támasz nélkül maradt nővérünk, sokoldalú képzettséggel. Német és francia nyelvben perfekt, kitűnően zongorázik. Anyahelyettesnek, nevelőnőnek elmenne jobb családba. Érdeklődő leveleket „Özvegy” jellegével továbbít a szerkesztőség.

Csehszlovákia

Az A. M. I. szept. 8-11. között Prágában végrehajtó bizottsági ülést tartott, melyen a legtöbb tag résztvett. A tárgyalások a Nemzeti Nagypáholy helyiségeiben folytak le, melyen a megjelenteket szíves vendéglátással fogadták. A prágai „Lessing zu den drei Ringen” pp meghívták a delegátusokat reggelire. A prágai gyűlés megelőzte a budapesti látogatást. A volt Symbolikus Nagypáholyhoz tartozott Ft Balassa József t. vezetésével fogadták a Drei Ringe vendégeit.

Hága.

Augusztus 31-től szeptember 3-ig tartott a nyolcadik hági ligakongresszus, melyen 17 nemzet képviselte magát. Szeptember 1-én a békemunka szakbizottsága kezdte meg tanácskozását, majd az emberi jogok szakbizottsága, az eszperantisták, az orvosbizottság és a sajtóbizottság hozták meg határozataikat. Szeptember 2-án rituális ünnepi munka volt az „Unio Royal” helységében Gaestine fóm. tv. kalapácsvezetése mellett. A tb. Nm. Van Tongeren is részt vett a munkán. A szertartás négy nyelven folyt le. A kongresszus határozatairól legközelebbi számunkban részletes beszámolót adunk.

U. S. A.

Leépit a Missouri nagypáholy. A Missouri nagypáholy a rossz anyagi helyzetre való tekintettel lépéseket tett, hogy a helyzethez alkalmazkodjon. A Nagypáholy fizetett tisztviselői lemondtak a fizetésük lényeges részéről a folyó évre. Tad B. London nagym. lemondott minden javadalmazásáról, szolgálataiért. Továbbá elhatározták, hogy a szaks otthonba jelentkezőket otthon, vagy másutt fogják elhelyezni, mivel az otthonban való elhelyezés drágábbá kerül, mint a segélyreszorulókat pénzádományokkal segíteni.

A hollandiai festvérek családja. A „Kennermerland zu Harlem” páholyban legutóbb arról tanácskoztak, miként tudnának a Ft hátramaradottairól legmegfelelőbben gondoskodni. Elhatároztak tőkegyűjtést a páholy Ft.-ei részére. A legfontosabb azonban, hogy az ö. k. k. övezgyének a Ft. segítségével és tanáccsal mellette állnak. Nem mindig pénzügyi tanácsról lesz szó, hanem a gyermekek neveléséről stb. Megjegyezzük, hogy ebben a páholyban nővérmunkák nincsenek, mégis a páholy kijelenti, hogy a nővérek a nagy családhoz tartoznak és hogy azoknak a páholy szükség esetén segítségére lesz.

Anglia

Királyi szks kórház. Az angliai Egyesült Nagypáholy nagy ünnepélyt rendezett, mely hivatva volt a kir. művészet ama nagy jelentőségét demonstrálni, amelylyel Angliában bír. Két nagy ünnepély volt: a londoni Szabadkőműves Kórház és a Nagypáholy palotájának a „Masonic Peace Memorial” felavatása. A kórház felavatására nem voltak külföldiek meghíva, mert azt csak házi dolognak tekintették, s ezért intim keretek közt folyt le. A király és a királyné jelen voltak az új kórház felavatásán és ennek azt a címet adták: Királyi Szabadkőműves kórház. Ez az építmény Hammersmith városrészben a Ravenscourt Parkban 350.000 font sterlingbe került.

Az ünnepi hét számos külföldi vendég jelenlétében folyt le. Csak U. S. A. ből 22 nagypáholy küldöttsége volt jelen. A felavatáson Az Albert Hall-ban 10.000 Ft. vett részt. A nagypáholy épületét Winton Norman és H. V. Ashley építésszek 1 $\frac{1}{4}$ millió font költséggel építették a háboruban elesett 4000 Ft emlékére.

Németország

A német kormány engedélyezte az ősporosz Nagypáholyból alakult Német Keresztény Rendet, a Keresztény Nem-

zeli Nagy Frigyes és a Barátság Német Keresztény Rendek működését.

Svájc

Svájcban új ellensége tünt fel a szakszervezetek. Egy „Front” mozgalom indult meg, melynek vezetői nemzeti szocialista alapon állva, gyűléseiken uszító beszédeket tartanak, s a sajtóban propagandát fejtenek ki a szabadkőművesség ellen. A szakszervezetek a rádióban ellenpropagandát fejtenek ki.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

Az olvasóhoz. Múlthavi számunkban fájdalommal emlékeztünk meg a Testvériséget ért súlyos gyászról. Örökéletbe költözött dr. Mezey Sándor főmunkatársunk. Ebben a Testvériség egyik leglelkesebb támaszát, mindvégig tevékeny dolgozóját veszítette el, aki ugyan hajlott korára való tekintettel a szerkesztés munkájába aktíve nem folytathatott be, de tettel és tanáccsal mindig ott állott szerkesztőbizottságunk mellett s lapunkat súlyos nevével jegyezte. Kérnünk kell azonban mindenkit, aki szíven viseli, hogy a királyi művészetnek ez az egyetlen magyar nyelven megjelenő organuma méltóképpen reprezentálja szellemben és színvonalban szakszervezetünk munkáját, — támogassa továbbra is a régi szeretettel a Testvériséget. A lap szerkesztője a régi maradt s fiatal munkásságának bekapcsolásával minden erejével arra fog törekedni, hogy elmondhassa egykor jó lelkiismerettel a Híram legendában megörökített első legény szavait: „Az elhalt mester utóda vagyok.” Hálánkat és szeretetünket pedig úgy véltük legjobban megfelelő módon leróni dr. Mezey Sándor iránt, hogy fiát, kedves és becsült fiúunkat kérjük fel a lap továbbjegyzésére, amit ő készséggel vállalt és munkásságát is rendelkezésünkre bocsátotta.

Az első hónap kisebb zökkenője után megfiatalodva s ha lehet, még meg erősödve köszönnjük a Testvériség min-

den barátját. Tudósítók t-einket pedig kérjük, az új munkaévben is legyenek segítségünkre, hogy vállalt feladatukról a lap híven beszámolhasson. Vonatkozik ez nemcsak a mi erdélyi Jánosrendi Szervezetünk pártjára, de a többi utódállamokban és az Egyesült Államokban munkánkat érdeklődéssel figyelő t-einkre is. Az idők egyre nagyobb sulyal nehezdednek a legtöbb európai államban a szakszervezet vezetőire és tevékenységére. Annál éberebbnek, annál tevékenyebbnek kell lennie a szakszervezetnek ott, ahol a három világhatalom még nem aludt ki a szentélyekben. A hitet akarjuk erősíteni, az önbizalmat akarjuk fokozni, a nagyrahívottság érzését akarjuk még mélyebbre gyökereztetni olvasóinkban és önmagunkban. Hogy teljes munkát végezhessünk, teljesértékű támogatásra van szükségünk, mely nemcsak előfizetésekben jut kifejezésre, de az együttérzésben és az együtt munkálkodásban is. Mindenkinek azt kell éreznie, hogy mindnyájuké ez a lap, akik igaz szakszervezet akarunk lenni s ezt a magunk magyar anyanyelvén igyekszünk kifejezésre juttatni. Emellett azonban természetesen szeretettel kérjük román és német anyanyelvű t-eink kézíratait is, melyeket a szerzők kívánságához képest eredeti nyelven, vagy hű fordításban, mint eddig is, a legnagyobb örömmel adunk közre.

Csehszlovákiai és jugoszláviai lapkezelők és előfizetők t-eink részére, hogy megkíméljük őket a valutaátutalás nehézségeitől, a befizetések megkönnyítése céljából a közvetlen inkasszó rendszerét választottuk be, oly módon, hogy a lapunkat kiadó Lepage kolozsvári könyvkereskedő cég ottani megbízottjai kezébe teljesíthetnek ezentúl a fizetéseket. A cég értesíteni fog mindenkit, hogy lakóhelyén mely megbízottja vagy üzletfele jogosult a Testvériségnek járó összegek átvételére, természetesen az illető állam valutájában. Kérjük t-einket pontososságra a fizetések tekintetében, mert ezzel a lap fennmaradása és nivóntartása ügyét szolgálják.